

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Bun de imprimat

Col. 3, 1.

O IMPIETATE REGRETABILĂ

Nu de mult un prieten ne-a trimis gazeta „Cronica” din Baia mare atrăgându-ne atenția asupra unui articol ce l-a indignat, purtând titlul „O filă necunoscută în istoria biografică a Patriarhului și a românismului ardelean.”

Pagina întâi a ziarului poartă chenar negru, fiind închinată evenimentului dureros al morții Patriarhului Miron. Cele trei coloane lungi, tipărite în al dîne cu un subtitlu senzațional, ne-au excitat curiozitatea, deoarece ce cunoșteam destul de amănunțit viața ilustrului dispărut, ca să nu ne mai așteptăm la surprize biografice postume.

Articolul este nesemnlat, dar conținutul lui ne arată precis pe inspiratorul imprudent în persoana prepozitului greco-catolic dela Baia-mare. Se reînvie aici pagina alegerii neuitatului lerarh Miron ca episcop al Caransebeșului în anul 1909, afirmându-se că dacă s'a făcut confirmarea ei de către guvernul maghiar, meritul îi revine exclusiv protopopului greco-catolic de pe atunci Alexandru Breban din Baia-mare.

Ca cititorii nostri să nu creadă că inventăm, vom cita textual din articolul cu pricina. Ci că după alegerea dela Caransebeș, pâr. Breban se găsea într'o zi în birourile Ministerului de Culte din Budapesta, unde un șef de secție l-ar fi întrebat dacă pâr. Miron Cristea este iredentist și anticatolic sau nu, spre a ști dacă e cazul să anuleze alegerea. „Îți iai Dta răspunderea asupra lui Miron Cristea? — Da, garantez cu convingere pentru el, a răspuns protopopul unit al Băii-mari. — Atunci numai pentru garantarea Dtale nu voiu opune veto.” Și lucru minunat! În aceeași zi s'a și produs confirmarea — spune mai departe autorul — iar pâr. Miron tot printr'o minune s'a întâmplat să fie exact în aceeași zi în Budapesta și să-l întâlnească pe pâr. Breban, căruia i-a mulțumit cu emoție adâncă

asigurându-l de recunoștință veșnică.

Indată însă pâr. Breban sare la anul 1927 și se plînge amar, că vroind să fie prefect de Satu mare, I. P. S. Patriarh Miron, în calitate de regent, s'a opus acestei numiri, uitând cu totul făgăduiala dela Budapesta.

Așa scrie gazeta „Cronica” prin colaboratorul ei Reverendisimul prepozit capitular Alex. Breban.

Mărturisim sincer că nu ni s'a dat să citim asemenea „parentare” la căpătâiul unui mort al neamului, încă nepus în mormânt. Ea este un gest regretabil de profundă impietate, ce nu-și găsește nici cea mai slabă scuză în fața conștiințelor creștine. Vechiul adagiu „de mortuis nil nisi bene” e o regulă unanim consimțită în societatea civilizată, și e de mirare că un preot greco-catolic calcă alături de linia tradiționalului bun simț românesc, înfruntând mortul de pe catafalc.

Dar cel puțin dacă ar fi adevărate aceste alegațiuni cutezătoare. Ele însă nu sunt decât niște invențiuni condamnabile, nevrednice de un slujitor al altarului. Căci chestiunea alegerii de episcop dela Caransebeș din 1909 prezenta o importanță politică mult mai mare, decât ca ea să fie soluționată într'un oarecare birou din Budapesta cu miraculosul concurs al protopopului uniat dela Baia-mare. Toți cari am fost martorii acelei alegeri — după alte două neconfirmate — știm bine că sorții ei s'au deșis la Viena sub alte influențe, în cabinetul arhiducelui moștenitor Franz Ferdinand și contra presiunilor guvernului maghiar.

Și atunci afacerea prefecturii din 1927 are și ea cu desăvârșire alt tâlc. Căci prof. Breban Sándor era pe vremuri în mare cumetrie cu Ungurii. Zidise în Baia-mare o biserică monumentală cu scopul de a creia acolo a doua episcopie maghiară greco-catolică, al cărei titular ținea

să ajungă. Deasemenea cedase statului maghiar și școala confesională de acolo, într'o vreme când Românii duceau o luptă eroică pentru salvarea așezămintelor de cultură națională. A fost președintele partidului maghiar koșuist din Baia-mare, vorbind și predicând cu predilecție în limba lui Árpád.

Intrarea României în războiu a fost întâmpinată de el cu blesteme rostite tot unguște de pe balconul Hotelului „Stefan” din Baia-mare, iar pâr. Vasile Lucaciu, trecut peste munți fusese declarat trădător de țară într'o conferință preotească. Prin tot ceea ce gândea și făptuia se dovedia un vrăjmaș al sfințelor aspirații românești.

De aceea n'a surprins pe nimeni faptul, că după Unire Constantin Lucaciu, fratele marelui luptător, convocase la Satu mare o impresionantă întrunire publică de peste zece mii de oameni, în care făcându-i pomelnicul păcatelor fără număr, la sfârșit țaranii i-au tras clopotele ca după un mort.

Mai era oare posibil ca pe urma unei astfel de condamnări populare, agentul Budapestei să fie înălțat în demnitatea de prefect al României mari? Regentul de atunci, Fericitul Patriarh Miron nu putea încuviința o astfel de sfidare a moralei creștine și a patriotismului românesc.

Ce probă mai elocventă vreți, decât actul de impietate la care s'a pretat cu atâta nesimțire dl Breban Sándor lângă sicriul încă deschis al celui ce a fost o mândrie a Bisericii și Statului nostru întregit.

Este de sigur regretabil că figuri cu asemenea caziere unguște îndrăznesc să mai scoată capul în lume, contând pe toleranța și lipsa noastră de memorie.

Increștăm întâmplarea cu revolta și disprețul la care avem dreptul, față de astfel de specimene sinistre.

EVANGHELIA

Ioan 5, 1—16.

Vrei să fii sănătos?

În unul dintre cele cinci pridvoare, cari încunjurau lacul cu putere tămăduitoare — Viteza — Mântuitorul a pus această întrebare unui bolnav, care suferea de 38 de ani. În acest lung răstimp câte încercări, câte cheltuieli va fi făcut pentru dobândirea sănătății? Și câtă desnădejde va fi adunat în suflet, văzând că nu găsește un om milos, care să-l bage în apă, îndată după tulburarea ei! Avea în fața lui lacul tămăduitor, dovadă a îndurării lui Dumnezeu; neîndurarea oamenilor nu-i îngăduia să se folosească de ea. Ce putea să-i răspundă Învățătorului? „Nu am om, care să mă ajute!”

Om nu avea. Ci alături de el, întrupat în carne și oase, venit să-i învețe pe oameni tâlcul cuvintelor „milă vreau, nu jertfă”, îl avea pe însuși Dumnezeu. Și s'a făcut părtașul milei cerești, ca să poată vesti — prin mijlocirea Evangheliei — până la sfârșitul veacurilor ceea ce trebuie să știm cu toții: „Cel ce m'a făcut sănătos este Isus.”

Lacul Tekirghiol, băile Herculane, izvorul Căciulata și multe alte ape tămăduitoare sunt între noi semnele vădite ale îndurării lui Dumnezeu. Dar drumul spre ele trebuie făcut în tovărășia Mântuitorului. El e cel mai bun doctor. Căci vindecă deodată cu neputințele trupești și neputințele sufletului.

Uneori boala poate fi un accident. Dar aproape totdeauna boala e urmarea firească a neascultării de poruncile legii morale, a neputinței de a încunjura ispitele, a tăvălirii în noroiul desfrâului. Aproape totdeauna boala e urmarea necesară a păcatului.

Iar păcatul e rodul necredinței. Cel necredincios nu are o țință, încătrău să se îndrepte, nu are o călăuză pe cărările vieții; nu știe deosebi binele de rău; zilele lui sunt o neconțință rătăcire cu mințea, cu voința, cu simțirea.

Sănătatea trupească a oamenilor depinde într'o măsură hotărâtoare de sănătatea lor morală, de felul cum știi să se supună poruncilor lui Dumnezeu. Sănătatea trupească e un dar el credinței.

Învierea lui Hristos e sprijin dat credinței noastre; e garanția sănătății noastre sufletești. Cea a trupului urmează în mod firesc.

E bine să o știe cei ce vreau să fie sănătoși.

I. G.

ÎI MULȚĂ MIM!

Sub acest titlu profesorul neamului dl N. Iorga publică în „Neamul Românesc” următoarea închinare dăoasă întru pomenirea de 100 ani a marelui rege Carol I.:

„În cadrul aurit și atât de împodobit al bisericii concepute cu acea grijă de splendoare înainte de orice care a fost semnul vremii sale — căci biserica lui Neagoe, discretă și blândă cu toate proporțiile ei îndrăznește se poate zice că nu mai există decât ca linie, — s'a cântat de un modest sobor de câțiva profeți cu glasuri cum a dat Dumnezeu, înaintea Regelui și a Moștenitorului de Tron, parastasul Monarhilor ce dorm sub lespezile vremii noastre.

Când glasurile au tăcut — și aceea, de dulce armonie, ale corului — și frunțile s'au plecat asupra mormintelor lui Carol I-iu și reginei Elisabeta, a fost ceasul când umbrele

revin și vorbesc, nesfîite de vuietul vieții, van pentru ele.

Și Regele întemeietor a părut că trece așa cum nu l-ați cunoscut voi, tinerii, cari vă îngăduiți atâta asupra misterului sacru al Coroanei: solemn, tăcut, închis în sine și pentru cei mai de aproape, dominând cu iuții ochi de vultur și gestul scurt, desbrăcat de umanitate și înveșmântat în regalitatea singură.

L-am simțit, și din inimile noastre a pornit unda recunoștinții.

A organizat, a împodobit, a înălțat această țară, căreia i-a dat independența în sunet de arme victorioase. A înțeles mult, a răbdat încă mai mult, a suferit și a biruit, dar mai presus de toate a dat peste haosul de patimi și de interese această scumpă comoară: ideea regală însăși.

Și noi mai cu samă pentru aceasta, la suta de ani după darul nașterii sale, îi mulțămim!”

„Preotul și sănătatea poporului dela sate”

Acesta a fost unul din subiectele date de Veneratul Consiliu eparhial din Cluj, anul trecut. Era tocmai în timpul campaniei sanitare și nici nu se putea da un subiect mai potrivit ca acesta, fiind în strânsă legătură atât cu ofensiva din cele două luni, în cari echipele binefăcătoare au străbătut plaiurile țării, cât și cu misiunea noastră în mijlocul acestei pături: țărănimea, care formează trecutul, prezentul și viitorul Neamului.

După modesta mea pricepere, după ce am umblat cu una din aceste echipe prin zeci de case românești (lăsând la o

parte faptul că trăesc în mijlocul poporului din copilărie) am lucrat și eu această temă. Iar Ven. Consiliu eparhial a binevoit să mi-o premieze cu suma de 1000 (una miie) lei, din fondul instituit de Prea Sfințitul Episcop Nicolae, omul culturii din ctitoria lui Ștefan Vodă cel mare.

Dacă scriu aceste câteva rânduri pentru „Renașterea” nu o fac ca să evidențiez meritul, sau pentru lauda de sine. Nici decum. Ci tot pentru a arăta însemnătatea misiunii noastre și strânsa legătură pe care trebuie să o păstrăm cu populația satelor. Mila creștină nu cunoaște

limite, nu cunoaște hotare, ea fiind universală. În toate statele străbătute de duhul Evangheliei lui Hristos se duce o luptă aprigă pentru exterminarea tuturor boalelor, tuturor plăgilor cari distrug vîlga păturii țărănești. Așa că ofensiva sanitară inaugurată și la noi, pot spune că e o verigă din imensul lanț al campaniei mondiale. Rezultatul? La noi se va vedea mai târziu, însă una din țările cu o cultură și civilizație greu de egalat (Olanda) după o statistică sinceră, numără abia câteva sute de sifilitici!

Dacă lucrarea nu ar fi prea lungă, aș cere bunavoința „Renașterii” pentru a o publica. Așa însă mă mulțumesc cu publicarea câtorva fragmente, apărute în gazeta locală „Glasul Murășului” — Tg. Murăș — până voi avea posibilitatea să scot

o broșură, în care să adaog și datele culese ulterior lucrării premiate. Înșir aci numai principalele capitole, ca să le zic astfel: 1. Hrana poporului dela sate. 2. Imbrăcămintea. 3. Igiena săteanului. 4. Alcoolismul. 5. Bolile sociale. 6. Bolile cu caracter mai grav. Epidemiile, Endemiile. 7. Mama — purtătoarea pe brațe a Poporului — și 8. Mesalianțele (căsătoriile nepotrivite, cari ar trebui împiedecate cu desăvârșire).

E grea, din cale afară, această nouă latură a activității noastre. Eu însă o găsesc absolut de aceeași însemnătate pentru popor, ca și răspândirea cuvântului evanghelic. Căci, să nu uităm: Mântuitorul este nu numai Doctorul sufletelor, ci și al trupurilor.

Pr. ANDREI EFTIMIE
Lunca-Bradului.

CANGRENA SECTARĂ

Primul care a dat alarma primejdiei sectare, arătând acțiunea ei diabolică contra Bisericii strămoșești, cât și intențiile ascunse de a atenta la unitatea de credință a neamului românesc, a fost dl Dr. Seb. Stanca. În cartea sa „Pocăiții” din 1913 pag. 5 spune: „pocăiții luptă împotriva bisericii și a neamului nostru mai aprig decât împotriva celui mai înverșunat dușman.”

De atunci și până azi cangrena sectară s'a întins mereu; iar războiul mondial i-a dat prilejul de a se alimenta din toate curentele subversive cari mișunau de-alungul și latul țării. Teren cald de rodire a fost timpul politicianismului, arătându-și primele roade prin înființarea de seminarii adventiste, unde se recrutează agenții sectanți cari vestesc spoiala învățăturilor pretinse creștine și sub stea-

gul sfânt al dogmelor evanghelice, pe cari le întortochează fără scrupul și nerușinare. A înființat tipografii, tipărind diferite foi, broșuri, reviste pentru ca neghina să se răspândească cu iuteala fulgerului. O astfel de revistă am citit de curând: „Viața și lumina”, București Str. Bazacu 5, care are pretenția de a vesti adevărurile evanghelice și într'un articol de fond scrie: „Am cugetat și la cele șapte taine” despre cari cuvântul lui Dumnezeu nu știe nimic, nimic. (Eu știu că, în întreaga Sff. Scriptură sunt amintite numai vre-o 12 taine printre cari nu este nici una din cele șapte, pentru simplul motiv că acestea nu sunt de loc taine).

„Am cugetat și la sfintele sinoade, cari nu aveau nimic cu Duhul lui Dumnezeu, deoarece se începeau și se sfârșeau cu certuri, scandaluri și

FOILETON

Locul de reședință al primilor oameni.

IV.

Delitzsch pentru rezolvirea acestei probleme, caută razem în documentele cuneiforme, descoperite cu ocazia diferitelor săpături din Babilonia de odinioară, precum și în tradițiile babilonene. Concluzia la care ajunge, este: „În ținutul dintre Eufrat și Tigru ne duce necondiționat și povestirea biblică despre Paradis, în care sunt expres numite cele două râuri”. În cece privește celelalte două râuri, „pentruce să le privim a fi numai râuri de felul Eufratului și Tigruului, au doară cuvântul „nahar” — fluviu nu este folosit atât în limba babiloneană cât și ebraică pentru canale?” Singurele din mulțimea de canale, cari au legat odinioară Eufratul și Tigruul, cari pot fi identificate cu râurile Pison și Geon, sunt: Pallakopas și Șatt-en-Nil. La întrebarea: care dintre cele două canale poate fi identificat cu biblicul Pison, Delitzsch răspunde: „dacă țara Chavila indică ținutul care se întinde dela golful persic, până adânc în pustiu Siriei, Pisonul nu este altul decât Pallakopas, care într'adevăr străbate și udă acest ținut. Pentru

Geon rămâne în acest caz Șatt-en-Nil, care udă țara Kuș, adică Babilonia propriu zisă, în special partea mijlocie până la Șatt-el-Hâi”.⁴³⁾

Tabloul pe care ni-l înfățișează râurile paradisiace după concepția lui Delitzsch ar fi. Râul care izvorește din Eden și udă Raiul este Eufratul, care se imparte în patru brațe: primul este Pallakopas (Pisanu), care se desface din dreapta mai în jos de orașul Babilon și curge direct spre marea persică; al doilea este Șatt-en-Nil (Guchânu), care se desface din Eufrat de partea stângă, chiar lângă orașul Babilon, și curge paralel cu Eufratul prin întreaga Babilonie mijlocie, pentruca aproape de revărsare să se împreune din nou cu Eufratul; al treilea este cunoscutul râu al Assiriei, Tigru; în fine al patrulea este Eufratul.

Cu toate că argumentarea acestei păreri nu lasă nimic de dorit, poate numai că în unele locuri e cam forțată, acolo unde-i vorba de etimologia numirilor biblice, până azi are puțini aderenți în lumea teologilor.

Motivul îl găsesc în împrejurarea că la Delitzsch este prea evidentă tendința de a face dependentă expunerea biblică de tradiția babiloneană.

V.

Aderenții școalei din Tübingen⁴⁴⁾ iau drept punct de plecare pentru lămurirea acestui text bi-

blic o inscripție a regelui assirian Assurnasirpal (884—860), în care cuvântul „ras” identic cu arabicul ra's, babiloneanul „res”, însemnează „revărsare”, în care senz zic ei trebuie luat și biblicul „rașim.”

Părerea pe care o formulează privitoare la râurile paradisiace este: după ce râul Edenului (Eufratul) părăsea Raiul, primea încă apa râurilor Pison, Geon și Tigru. Pison este identic cu râul Belich; Geon cu Chabur. Ținutul în care se revărsă râurile Belich și Chabur în Eufrat este foarte potrivit pentru a fi identificat cu Edenul. Se bucură încă din timpuri străvechi de o deosebită importanță religioasă în fața assirienilor. E foarte probabil că din centrul acestui ținut, orașul Eragiza a pornit și tradiția despre pomul și șarpele Raiului, tradiție care foarte de timpuriu este eternizată în tradițiile popoarelor Mesopotamiei și Egiptului.

A fost pe de altă parte mult timp vestită fertilitatea acestei țări. Xenophon în Anabasis vorbește despre un parc mareț (Paradisos) care era acolo, și care poate fi foarte lesne identificat cu Raiul biblic.

Și împotriva acestei păreri s'a ridicat obișnuita obiecțiune că nu poate fi modificat textul biblic după bunul plac, dar esențiala obiecțiune este că stă în contradicție cu dogma privitoare la inspirația divină a cărților sfinte.

incăerări (și chiar cu moartea de om, ca în sinodul din Efes, din 449.“

Această revistă reprezintă *secta „creștinii după evanghelie“*, și se răspândește printre enoriașii parohiei noastre cu scopul de a destrăma credința strămoșească, de a desechilibra conștiința adevăraților creștini.

Iată cangrena sectară abuzând de ospitalitatea patriei române și în lipsa cenzurii religioase, a inaugurat anarhia scrisului pentru a otrăvi sufletul poporului român. Nu s'ar putea impune o cenzură religioasă pe lângă cea politică? Nu s'ar putea sigila beciurile acestor tipografii deslănțuitoare de furtună? Și să se iee la goană sutele de agenți sectanți cari colindă satele, îndemnând pe oameni la nesupunere și răsvrătire contra „Bisericii oficiale“ precum caută a po-negri Biserica dominantă.

Această nefastă propagandă se pune de-a curmezișul oricărei bune intenții, ori lucrări în interesul obștei pentru religiozitatea, culturalizarea și ridierea satelor noastre, de exemplu la zidirea de casă culturală, parohială, școală, primărie, dispensar sau Biserica; îndeamnă pe creștini să nu contribuie cu nimic, deoarece toate

sunt ca cei mari să-i înșele pe cei mici și bisericile nu sunt altceva decât „prăvăliile popilor“ pentru a trăi pe spinarea celor nevoiași.

Într'un astfel de climat infectat de propaganda sectară, cum ar putea activa preotul în mijlocul enoriașilor, pentru moralul oamenilor și ridicarea satului. Răspunsul ar fi: acțiunea de purificare a conștiințelor și îndepărtarea tuturor curentelor extreme cari împiedecă prosperitatea în sânul Bisericii.

Prin urmare problema sectantă devine tot mai acută, și prezintă un pericol real atât pentru ordinea socială cât și pentru Biserica, precum spune părintele consilier Ion Goron în „Tâlcuiri“ pag. 106: „*sectarismul este adăpostul sufletesc al nemulțumirilor, al încăpăținaților, al revoluționarilor.*“

Sarcina deslegării acestei probleme revine întâi *clerului*, care trebuie să întreprindă o acțiune de purificare pe eparhii, deci soluționarea ei ar fi primul punct în discuția din apropiata Adunare a clerului „*Andreiu Șaguna*“ secția Cluj, pe care o așteptăm în primăvara anului curent.

Pr. V. ȘEULEANU

trăinicie și vitalitate organismului nostru social.

Dar pentru ca Biserica să poată cultiva și imprima acest ideal, făcându-l călăuză conducătoare în toate ramurile de activitate omenească, are nevoie de mărturisitori și slujitori, cari să știe că fac parte din acea clasă omenească, pentru care trebuie să-și schimbe haina umiltoare a interesului personal și egoist, care este dușmanul tuturor perfecțiunilor atât celor individuale cât și sociale, cu aceia a lepădării de sine și a sacrificiului. Dacă preotul de ieri a avut de luptat cu superstiții și credințe deșarte, atunci cel de azi, când masele poporului sunt încă victime ale materialismului științific, filozofic și politic-social, are de luptat cu oameni fără credință.

De aceea preotul de azi trebuie să se gândească numai la binele comun și să lucreze „cu vreme și fără vreme“ la formarea sufletelor generoase și inimilor nobile.

Pentru aceasta se cere să fie el mai întâi nobil, nu prin spiță sau neam, ci prin virtuțile și însușirile sale.

În el trebuie să vieze pururea imboldul conștiinței la împlinirea dato-

rici, întocmai ca și un soldat înarmat.

Grație acestui imbold el va reuși să înlocuiască farnientismul oriental în exercitarea cultului, cu silința și străduința de-a face ca acest cult ortodox, care-i unul din cele mai frumoase, să exprime și întărească legătura omului cu Dumnezeu.

El va face ca acest cult, care după cum ne spune Bulgakoff, este cerul pe pământ, să strălucească în adevărata lui lumină și măreție dumnezeiască și să pătrundă inimile celor ce-l ascultă.

El va trăi convingerile pe cari le are într'o viață plină de sfințenie, viață care să-și înfigă rădăcinile adânc în evanghelie.

Pentru a dovedi că este într'adevăr trimisul Cerului și pentru a-și arăta menirea sa de-a cultiva masele împotriva tuturor ideilor și concepțiilor greșite de ieri, preotul de azi trebuie să clocotească de entuziasm religios pentru misiunea lui.

Numai așa slujitorul Altarului va reuși să facă din parohia sa o adevărată grădină a Domnului plină de pomii roditori ai sufletelor mântuite.

ILIE A. DONISĂ
lic. în teol.

PREOTUL DE AZI

Pe când toate popoarele au crescut culturalicește, pe nesimțite și neștiutoare, ca niște copii fericiți, și s'au trezit deodată mari și înzestrate cu toate puterile sufletesti, noi Românii am fost copiii năcăjiți ai istoriei, copii pe cari ne-au coplesit și ne-au strămtorat prea de mici, toate necazurile și durerile și mai ales întunecul neștiinții, care a avut urmările și răsfrângerile cele mai nenorocite asupra existenței întregului neam.

În vârtejul amețitor al erei materialismului disolvant și al tuturor ideilor pierzătoare, în haosul întunecat al concepțiilor ateiste predicate de

toți nechemai și protivnicii religiei creștine și ai datinilor strămoșești, neamul nostru s'ar fi stins dacă n'ar fi stat strâns unit de altarul Bisericii Ortodoxe, unde au propovăduit cu însuflețire slujitorii lui. Aceasta a fost însă ieri.

Azi când idealul național este complect împlinit, în conștiința noastră trebuie să incolțească sămburele unui *nou ideal*, al cărui steag este îndreptățită și trebuie să-l ridice *Biserica*.

Numai acest ideal, care constă în restaurarea virtuții creștine ortodoxe în familie, școală și societate va da

INFORMAȚIUNI

Parastasul dela Curtea de Argeș. În ziua de 20 I. c. cu un tren special d-l Armand Călinescu și consilierii regali d-nii N. Iorga, C. Angelescu, G. Mironescu și membrii guvernului, însoțiți de d-l general Tenescu, șeful marelui stat major, au fost la Curtea de Argeș unde au fost întâmpinați de autoritățile locale. Primul ministru a rămas în gară, iar ceilalți demnitari au plecat la Mănăstirea Curții de Argeș. La ora 11.55 d-l Călinescu a întâmpinat în gară pe M. S. Regele și pe Marele Voevod Mihai, însoțiți de către ministrul Curții, E. Urdăreanu și de membrii

casei militare și civile a Curții Regale, cari s'au îndreptat spre catedrală, unde în frunte cu episcopul Grigorie Leu al Argeșului un sobor de preoți a oficiat un serviciu religios cu prilejul aniversării de 100 ani dela nașterea Regelui Carol I.

M. S. Regele și Marele Voevod au depus coroane pe cele patru morminte a MM. Lor Carol I, Regina Elisabeta, Regele Ferdinand și Regina Maria.

Suveranul și Moștenitorul Tronului au înghenunchiat apoi în fața mormintelor. După serviciul divin M. Sa Regele și Marele Voevod, precum

VI.

Cea mai mare parte dintre teologi, și-au dat și își dau însă silința să identifice râurile și țările despre cari se vorbește în textul biblic referitor la paradis cu râuri și ținuturi cunoscute azi. Există totuși mulți teologi apuseni moderni, ⁴⁵⁾ cari se abat din acest drum, pe motivul, că cercetările în acea direcție nu pot fi încununete de succes cât timp, descrierea biblică se referă la timpul de dinainte de Potop. Potopul a cauzat mari schimbări atât asupra ținutului în care se afla Raiul, cât și asupra râurilor cari străbăteau acel ținut.

Prin acea catastrofă cele patru brațe ale râului paradisc au devenit râuri aparte. Singurul punct de sprijin pentru a identifica azi cele patru râuri este identitatea neîndoelnică dintre biblicul Phrat cu Eufrat și Chiddekel cu Tigru. Căci deși izvoarele Tigriului sunt la o bună distanță de cele ale Eufratului, totuși cele două râuri se apropie unul de celălalt.

Al treilea râu, Geon care străbate țara Kuș, nu poate fi altul decât Araxes, fiindcă izvoarele lui sunt aproape de izvorul vestic al Eufratului. Despre țara Kuș în ținutul prin care curge Araxesul spre lacul Caspic, azi ce-i drept nu se știe nimic, dar presupun că kosseii cari locuiau în Media sudică, desigur erau de origine kușitică, și odinioară s'au estins până la râul Araxes.

În fine Pison, râul țării Chavila după unii trebuie să fie Phasis, care curge spre marea Neagră, după alții Kur (Kiros), un afluent al Araxesului.

Un moment foarte important în justificarea acestei teorii aduce Fr. Kaulen. ⁴⁶⁾ Se poate vorbi, zice el, numai despre un singur râu paradisc și nu de patru râuri paradiscice. Raiul era udat numai de un singur râu, care își avea izvorul în afară de Raiu. Acest singur râu *mai târziu*, s'a desmembrat în patru râuri, fiindcă expresiunea hebraică „*mișam*“ folosită de autorul biblic trebuie privită ca o determinare de timp, și nu de loc (cf. Prov. 8, 27; Osea 2, 17). În răstimpul dela Adam, până autorul biblic, s'a petrecut această schimbare. Părerea că râul paradisc după ieșirea din Raiu se desmembra în patru râuri, este e anomalie, care nu poate fi nici decum explicată.

La părerea lui Kaulen în principiu se atașează și teologul Schöpfer ⁴⁷⁾ cu deosebirea că Pisonul nu-l identifică cu râul Kiros, ci cu Tșorogh din Kolchis.

Hoberg ajunge la acelaș rezultat ca și Kaulen. În ceea ce privește determinarea de timp a particulei, „*mișam*“ are o argumentare proprie.

Nimeni nu poate nega, că această încercare de tâlmăcire e foarte ademenitoare pentru exegeți, întrucât printr'o singură lovitură înlătură toate greutatețile textului biblic, deși i se impută că autorul biblic necondiționat a căutat să descrie astfel locul

unde a fost Raiul, încât contemporanii lui să-l înțeleagă.

În legătură cu această teorie totuși cele mai multe discuții, s'au angajat în jurul felului cum Kaulen și aderenții au încercat să traducă expresiunea „*mișam*“. Rezultatul unor cercetări minuțioase asupra înțelesului pe care îl au în Vechiul Testament cuvintele „*șam*“, „*veșam*“, „*șamah*“ și „*mișam*“ este următorul:

1. În Vechiul Testament întâlnim cuvântul „*șam*“ în diferite forme de 795 ori, din cari „*mișam*“ de 112 ori.

2. Din 795 locuri numai în vre-o 20 (din 122 locuri înde întâlnim forma „*mișam*“ numai 2) poate fi o îndoială în determinarea de loc ale acestei particule.

3. Chiar și în aceste puține locuri, dacă cercetăm argumentele pro și contra, sunt mai puternice cele cari pretind o determinare de loc și nu de timp.

4. Corifeii exegezei au fost împotriva traducerii particulei „*mișam*“ prin cuvintele „*de atunci*“ ⁴⁸⁾

Dacă nici unde în Vechiul Testament particula „*mișam*“ nu reprezintă o determinare de timp, cum se poate ca numai în Gen. 2, 10 să facă excepție? Ar mai fi admisibil acest fapt, dacă cel puțin ar pretinde contextul.

(Va urma)

Prof. Dr. L. G. MUNTEANU

și ceilalți demnitari s'au întors la București.

Adunarea Eparhială a Arhiepiscopiei din Sibiu. În 22 l. c. a avut loc sfârșitul desbaterilor celei de-a 20-a sesiuni a Adunării eparhiale. Cu această ocazie I. P. S. Sa Mitropolit Nicolae Bălan, a rostit următoarele:

„Ajungând la sfârșitul lucrărilor din cea de a 20-a sesiune a adunării noastre eparhiale, îmi exprim satisfacția pentru ordinea și interesul ce ați dovedit, urmărind lucrările prezentate prin rapoarte.

„Constată deasemeni, cu satisfacție, că s'au purtat discuții la înălțimea academică. Prin măsurile și hotărârile luate cu ocazia celei de a 20-a sesiuni a adunării noastre eparhiale, se asigură o mai bună și largă prosperitate Bisericii și așezămintelor sale.

„Voiu fi bucuros, dacă la fiecare sesiune se va putea remarca același interes și dragoste, arătate cu această ocaziune. Cu aceste gânduri, rog pe Bunul Dumnezeu să coboare harul Său peste lucrările adunărilor noastre eparhiale din acest an.“

În numele deputaților eparhiali a luat cuvântul dl *Lucescu*; după ce a mulțumit I. P. S. Sale Mitropolitului Nicolae pentru tot ceea ce a făcut pe seama bisericii și Neamului, dsa l-a asigurat de toată dragostea și devotamentul credincioșilor.

Parastas pentru Patriarhul Miron. Sâmbătă 22 Aprilie s'a oficiat la Catedrală un parastas pentru odihna Fericitului Patriarh Miron Cristea. Slujba religioasă a fost oficiată de către un sobor de preoți, anume S. L. pâr. cons. Dr. Seb. Stanca, I. Goron, Dr. L. G. Munteanu, I. Cioara, V. Mateiu și diaconii V. Bogdan și A. Scurtu. Răspunsurile le-a dat corul Academiei teologice. Au asistat toți reprezentanții autorităților în frunte cu dl rezident regal al Ținutului Someș. După terminarea slujbei religioase și după epuizarea programului de depunere a jurământului comandanților străjeri, dl prof. D. Goga directorul școlii normale de învățători din localitate, a evocat în euvinte elogioase figura Patriarhului Miron.

Pensionarea consilierilor eparhiali. Ministerul cultelor și artelor a întocmit un proiect de decret lege referitor la pensionarea consilierilor referenți dela eparhii.

Decretul lege cuprinde și noi norme pentru pensionarea cântăreților bisericești. Pentru consilierii referenți limita de vârstă este de 63 ani, iar pentru cântăreții bisericești, de 60 ani. Decretul privește și pe consilierii referenți ai celor două biserici catolice din țară: cea romano-catolică și cea greco-catolică.

Templul Religiei. La expoziția din New-York va fi clădit și un templu al Religiei pentru toți cei credincioși. El va fi construit în mijlocul unei grădini, izolat de orice zgomot al Expoziției printr'un zid de șase metri. Acest proiect a fost admis de un congres format din preoții tuturor confesiunilor din America. Tem-

plul are un turn de 45 metri înalt și un diametru de 22 metri, fiind înbrăcat cu fresce, simbolizând aspirațiile omului către divinitate. Arhitectura lui nu amintește nici una din arhitecturile religioase, cunoscute. Orge imense și clopote vor cânta și suna în permanență, o muzică de inspirație religioasă. Nici o slujbă nu se va oficia ci vor avea loc doar discuții asupra religiei, văzută din punctul de vedere general. Nici o discuție ce-ar putea stârni controverse nu va fi admisă.

O conferință religioasă mondială. Din capitala Imperiului Britanic ne vine știrea că Consiliul Național al Bisericii Libere Evanghelice a adoptat o rezoluție cerând convocarea cât mai repede a unei conferințe mondiale. Această conferință ar urma să stabilească o pace universală întemeiată pe drept și conciliere mutuală. De sigur, o asemenea țintă apare foarte greu de realizat în actuala tensiune dintre națiuni. Dar cu ajutorul lui Dumnezeu nici o piedică omenească nu-i de neînvinș. Să credem și să ne rugăm, iată ce trebuie să facă toți adevărații creștini spre a păzi pacea lumii.

Reîntoarcerea d-lui Lucian Blaga. D-l Lucian Blaga, trimis extraordinar al României și ministru plenipotențiar la Lisabona, a fost rechemat în țară, la cererea proprie, pe date de 1 Aprilie a. c. D-sa și-a reluat cursurile la Universitatea din Cluj, unde a fost așteptat de studențimea dornică a-i asculta cursurile de filosofie românească.

O nouă biserică militară. Ministerul apărării naționale, de acord cu Ministerul Cultelor, a întocmit un decret lege pentru decretarea bisericii Mihai Vodă din București, ca biserică militară. Decretul lege a fost trimis Consiliului Legislativ, care l-a repartizat secției I-a, spre a-și da avizul.

Frontierele României sunt vecinice. Aceasta am dovedit-o prin apriga noastră hotărâre de a le apăra cu prețul vieții. A fost destul apariția unor nori grei deasupra cerului Europei, pentruca Românul să pună cu bărbăție mâna pe arme, nu pentru a ataca, ci pentru a se apăra. Iată că acum marile Puteri ale Europei, înțelegând dârza voință română, au recunoscut intangibilitatea frontierelor noastre. Franța și Anglia s'au angajat să ne dea tot ajutorul spre apărarea lor, iar Germania a promis solemn să nu sprijine nici o revendicare teritorială îndreptată în contra noastră. E un mare succes al României.

Mișcări de trupe germane. Ziarele au anunțat, că numeroase afișe au fost lipite în Praga pe stâlpi și ziduri, invitând populația să se aprovizioneze cu pâine pentru cel puțin o săptămână, dat fiind că urmează să treacă prin protectorat importante convoiuri militare cari vor avea drept de prioritate la pâine.

Se crede că aceste trupe s'ar îndrepta către frontiera poloneză.

Convorbirile dela Berlin. D-l Gr. Gafencu, ministrul Afacerilor străine al României, a avut la Berlin importante convorbiri cu d-nii Hitler și von Ribbentrop. Rezultatul acestor întrevederi este, după cum afirmă ziarele, că Germania nu va sprijini nici o revendicare teritorială îndreptată împotriva României. Se pare că d-l ministru Gafencu a insistat asupra faptului, că acordul anglo-român nu este îndreptat contra Germaniei.

Apel către biserici și credincioși. Sub aripile parohiei ort, Iernut, — de nou înființată în jud. Târnavă-mică — este obləduită și filia Lechința de Murăș, jud. Murăș. Această filie n'are nimic; încât enoriașilor nu li se pot face servicii. Dorim să instalăm o Capelă pentru întărirea ortodoxiei de aici de care încep să se apropie bunii români. De aceea rugăm parohiile mai înstărite; precum și pe credincioșii ortodocși ca din cece le prisoșește, — odăjdii, icoane, prapori, cruci, candelniță, cărți rituale, vase pentru sf. Liturghie și altele; — să binevoiască a ne ajuta și pe noi. Vom da seama de darurile primite tot aici.

Frații preoți sunt rugați a publica acest apel și în biserici.

Dumitru Biji, preot.

— **Librăria Eparhială** din Cluj (Piața Cuza Vodă Nr. 6), fiind aprovizionată cu odoare bisericești (cruci, candelă, odăjdii, prapori etc.) precum și cu toate cele necesare serviciului divin — stă la dispoziția tuturor pentru efectuarea oricărei comenzi, mici sau mari, cari se execută prompt și cu îngrijire, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Tot aci se află și candelabre din alamă masivă pentru 12 lumini, cu prețul de 12.000 Lei.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2883/1939.

Circulară

către toate oficiile protop. și parohiale.

Ministerul Muncii cu adresa Nr. 3316 din 22 Aprilie a. c., ne aduce la cunoștință, că muncitorii și funcționarii particulari din întreaga țară, potrivit tradiției, vor sărbători și anul acesta ziua de 1 Mai, socotită ca sărbătoarea Muncii.

Pentru ca această zi să fie sărbătorită potrivit obiceiurilor noastre creștinești, îndrumăm preoțimea noastră, ca în toate bisericile din centrele industriale ce se află în cuprinsul Eparhiei, să se officieze în ziua de 1 Mai, doxologii și să se țină cuvântări ocazionale de preamărirea muncii cinstite și în frica lui Dumnezeu.

Cluj, 26 Aprilie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 2823—1939.

Circulară

către toate oficiile protop. și parohiale.

Profitând de evenimente internaționale, cari au impus a se lua o serie de măsuri militare la noi în țară, agenți străini de neam, au lansat o mulțime de svonuri tendențioase, căutând prin aceasta să micșoreze încrederea poporului în conducătorii țării

și să întrețină o stare de continuă alarmă în rândurile mulțimei, pentru cazul eventual al unui viitor război.

Spre a contrabalansa această activitate distrugătoare, îndrumăm preoțimea noastră să facă o propagandă energică și continuă, pentru a se arăta și dovedi populației încrederea pe care trebuie să o aibă în conducătorii noștri, cari cu tot sufletul conduc destinele țării spre idealurile noastre, spulberând astfel toate aceste svonuri alarmante lansate de răuvoitorii nației noastre.

Numai știrile comunicate prin radio și presă în mod oficial vor fi crezute ca adevărate, iar fiecare cetățean are îndatorirea să identifice și să predea celei mai apropiate autorități de poliție, jandarmi sau armată, pe cei cari răspândesc știri neadevurate și tendențioase.

Cluj, la 25 Aprilie 1939.

Consiliul eparhial.

Nr. 322/1939.

(15) 1—2

CONCURS

Pentru complectarea postului de paroh în parohia de cl. II-a Păniceni protopopiatul Huedin, să publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Renașterea“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Casă parohială cu dependențele de lipsă;
 2. Sesiune parohială, 22 jugăre, 89 stâneni;
 3. Stola îndatinată;
 4. Intregirea dela Stat conform coalei B) și a calificației celui ales.
- Candidații la acest post își vor înainta cererea cu documentele re-cerute Ven. Consiliu eparhial ort. român din Cluj, împreună cu act de învoire dela P. S. Sa Episcopul nostru, iar cu prealabila noastră cunoștințare se vor putea prezenta în parohie pentru a cânta, a predica, respective a celebra și a face cunoștință cu poporul.

Huedin, la 20 Aprilie 1939.

Oficiul protopopesc ort. român în înțelegere cu Consiliul parohial din Păniceni.

Aurel Muntean, protopop.

Nr. 2551/1939.

2—2

Concurs din oficiu.

Se publică concurs pentru postul de paroh din parohia Podeni, protopopiatul Turda, cu termen de 15 zile dela întâia publicare în „Renașterea“.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat, conform calificației și anilor de serviciu.
2. Casă parohială cu toate dependențele și sesiunea parohială.
3. Venitele stolare obicnuite.

Cererile la concurs se înaintează Consiliului Eparhial, în termenul de mai sus; iar candidații admiși, pe lângă prealabila noastră încuviințare, se vor putea prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Cluj, la 17 Aprilie 1939.

Consiliul eparhial.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.